

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XV. De officiis & potestate Legati, & Delegati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62355)

sunt, illimitata facultas Confessiones audiendi: item à casibus ac censuris reservatis absolvendi, & à votis dispensandi concessio: licentia non residendi propter studium, Missas in ædibus privatis celebrandi, Indulgentiarum concessio, & quæcunque aliæ non restrictæ ad concedentis vitam. Potest tamen successor prædictas & similes gratias revocare, sive per generalem, sive per specialem revocationem: idque docet cap. *Si gratiosè*, de rescript. in 6. his verbis: *Quia Sedes ipsa non moritur, gratia durabit perpetuo, nisi à successore fuerit revocata.*

IX. Legati quoque Statuta in suo robore perdurant finitâ Legatione. Jurisdictio autem ejus, quem subdelegavit, desinit finitâ Legatione. Sed si jam antea facta fuerat citatio, durabit etiam finito Legationis tempore inchoata jurisdictio, donec ad definitivam sententiam processum fuerit, cap. fin. de offic. Legat.

X. In penalibus autem aliter statuendum juxta regulam Juris: *Odis restringi, favores convenit ampliari.* Atque ita censura nondum incurfa nullatenus ligare possunt, mortuo, vel ab officio soluto Prælato, qui eas decreverat. At verò si quis durante illius Prælati jurisdictione in censuram ab eo latam incurrisset, nec obtinisset ejus absolutionem, permanebit alligatus etiam postquam ejus desierit, sive per abdicationem jurisdictio. Huic doctrinæ locus est in censuris particularibus, quæ à Prælato tanquam ab homine, seu giudice latæ fuerunt. Nam censura quæ à Prælato tanquam Legislatore generaliter decretæ fuerunt, quales continentur in Statutis & communibus Constitutionibus, perpetuam vim habent donec contrario jure, vel desuetudine aboleantur; sicut Leges astringunt populos etiam è vivis exempto Legislatore. Ita docet Glossa in cap. *A nobis*, 1. de sentent. excommunic.

XI. Casuum quoque ab Episcopo facta reservatio inter odiosa censetur: ideoque reservatio Prælati morte, vel amotione ab officio desinit. Si tamen facta fuerit reservatio per Synodalem deliberationem, vim habebit Statuti, nec extinguetur morte, vel amotione Prælati. Zerola p. 1. tit. *Cases reservati*, num. 4.

C A P U T X V.

De officiis & potestate Legati, & Delegati.

I. EGATI & Delegati commune hoc habent, ut Superioris, à quo constituti sunt, vicem gerant. At in eo differunt, quod Legatus solus is dicitur qui est à Papa constitutus, Delegati verò appellatio communis est, tum constitutis à Papa Judicibus, tum etiam

etiam iis quos inferiores Prælati sui vice subdelegant. Præterea Delegati plerumque constituuntur ad procedendum in causa aliqua particulari: qua in re differunt à Legatis Papæ, & à Vicariis Generalibus Episcoporum, quibus impertitur generalior iurisdictio.

II. Legatorum Papæ tres distinguit differentias Glossa in cap. 1. de offic. Legat. in 6. Prima est Legatorum à Latere, quos Papa eligit de suo Senatu. Hi sunt Cardinales missi cum potestate in Provincias, quorum præcipua est dignitas & potestas. Alii eliguntur ex inferiori Ordine, ut sunt Nuncii Apostolici in Provincias transmissi. Alii dicuntur Legati Nati, qui aliqua dignitate insigniuntur, cui coheret jus aliquod Apostolici Legati, ut dicitur de Cantuariensi Archiepiscopo in cap. 1. de Offic. Legat. & de Archiepiscopo Eboracensi, cap. 1. de appellat. Et communiter omnibus Episcopis pleraque tribuuntur tanquam Apostolicis Delegatis Natis, non verò ex speciali commissione.

III. Legatis à Latere multa competit potestas ipso jure, quæ plerumque etiam augetur in eorum Mandato, seu Literis Apostolicis. In hoc verò conveniunt cum veterum Romanorum Proconsulibus, qui cum pleno imperio ad regendas provincias mittebantur, quòd sicut olim Proconsules ab egressu pomerii Romanæ urbis usque ad reditum Fasces, Lictores, Infulas, & alia Imperii insignia retinebant, ex Dione lib. 53. & ipsum quoque Imperium, sed otiosum extra commissam sibi Provinciam, ut docet Cujacius lib. 20. Observationum, cap. 37. nisi quoad iurisditionem voluntariam, quam solam in itinere exercebant, ex l. 1. 2. & final. D. de offic. Procons. & constat ex Plinio lib. 7. epist. 16. & penult. Sic Legatis à Latere simul atque Romæ egressi sunt, Cruces, & cætera Apostolica Dignitatis insignia præferuntur, nec antequàm redierint ea deponunt: autoritatem quoque habent eò usque efficacem, ut absolutiones casuum & censurarum omnium, & alia ad forum conscientia pertinentia in itinere exercere possint, cap. *Quod translationem*, & cap. *Excommunicatis*, de offic. Legat. & cap. *Ad eminentiam*, 20. de sentent. excommun. Idcirco præclare Clemens Papa IV. Legatos à Latere præcis Romanorum Proconsulibus æquiparat, cap. *Legatos*, eod. tit. in 6. Cùm tamen ceteri Apostolici Legati, neque insignibus utantur, neque quidquam possint extra provinciam sibi commissam, d. cap. *Excommunicatis*, hoc tit. & cap. *Mandata*, de præsumptionib. & cap. *Cum dilecti*, 18. de accusat. & can. 1. distinct. 94.

IV. Legatorum à Latere, & Nunciorum Apostolicorum, & quorumcunque à Sede Apostolica cum iurisditionis potestate missorum non durat Legatio ultra tempus illis à mittente præfinitum. Morte tamen ejus Pontificis à quo missi sunt, non expirat: quia non tam ab eo, quàm à Sede Apostolica missi intelliguntur, cap. 2. de offic. Legat. in 6. & cap. *Si gratiose*, de rescript. in 6. Sedes enim ipsa non moritur, can. *Liberti*, 12. quæst. 2.

Ac ne ipsorum quidem Legatorum mors aut decessus ea statuta extinguit, quæ tempore Legationis suæ fecerint, cap. fin. de offic. Legat.

V. Legati à Latere possunt in provincia Legationis suæ conferre Beneficia; id verò cæteris Apostolicis Legatis non permittitur, cap. 1. de offic. Legat. in 6. Eadem ratione possunt Legati à Latere, non verò cæteri Apostolici Legati, resignationes admittere, cap. *Deliberatione*, §. *Prohibemus*, de offic. Legat. in 6. Abbas in cap. fin. num. 4. de renunciation. Ancharanus in cap. *Dilecto*, num. 2. de præbend. Joan. Andreas in d. cap. *Deliberatione*, num. 1. de offic. Legat. in 6. Rebuffus in praxi, tit. de resign. condition. num. 5. Parisius lib. 7. quæst. 13. num. 15.

VI. Hinc excipe collationes, aut resignationes conditionatas; ad istas quippe nec Legati à Latere ullam habent potestatem citra speciale Papæ mandatum. Abbas in cap. *Accepimus*, de pactis. Felinus in cap. *Ad audientiam*, de rescript. Navarra Manualis cap. 23. num. 107. vers. *Ad secundum*. Rebuffus tract. de pacif. possess. num. 198. Boërius tract. de dignit. Legat. quæst. ult.

VII. Potest Legatus à Latere conferre Beneficia juris patronatus, non quidem Laici, sed Ecclesiastici, etiam inconsulto Patrono, cap. *Dilectus*, de offic. Legat. & cap. *Cum dilectus*, de jure patron.

VIII. Legati à Latere non possunt transferre Prælatos, cap. 1. de translation. Episcop. & cap. *Quod translationem*, de offic. Legat.

IX. Collatio Legati à Latere nulla est, ubi non fit mentio Beneficiorum cæterorum quæ provivus possidet, cap. fin. de offic. Legat. in 6. Clement. unica, de offic. Ordinari. quemadmodum nulla est Papæ collatio sine tali mentione, cap. *Ad aures*, & cap. *Cum aded*, de rescript. cap. *Non potest*, de præbend. in 6. Non enim major est potestas aut jus delegati quam delegantis, præsertim cum talis potestas sit odiosa, utpotè facta in diminutionem potestatis Ordinariorum.

X. Quod verò attinet ad Delegatum, hoc sciendum, Delegatum Principis non agnoscentis sibi Superiorem, ut est Papa, Imperator, Rex, posse Subdelegare, ut omnes Canonistæ docent juxta cap. fin. de offic. Judic. delegat. aded ut cæteri cum illo delegati non possint procedere sine ejus Subdelegato, d. cap. fin. Non potest tamen in aliquibus subdelegare casibus. Primò quando sibi delegatum est nudum ministerium, d. cap. fin. §. ultim. ut fit quando aliqua executio sine jurisdictione demandatur à Papa vel Principe. Secundò non potest Delegatus subdelegare quando electa est singularis personæ delegata industria, ut quum alicui Papa mandavit fieri inquisitionem, & Ecclesiis de Ministris idoneis provideri, d. cap. fin. §. *Is autem*. Colligitur autem fuisse electam personæ industriam, quando designatur proprio nomine, & non sola Dignitatis vel officii expressione.

XI. Ubi verò commissio, seu delegatio facta fuit dignitati, non expresso

expresso proprio nomine, transit delegatio ad successorem ejus, cap. *Quoniam Abbas*, de offic. Jud. deleg.

XII. Morte delegantis an expiret delegati jurisdictio, necne? Distinguendum est; si enim adveniente delegantis morte res adhuc integra est, sit caduca & irrita delegatio: Sed si jam facta fuerat per delegatum citatio ante delegantis obitum, non expirabit per ejus mortem delegatio, cap. *Relatum*, & cap. *Gratum*, eod. tit. Guido Papæ quæst. 421. num. 2. alique communiter.

XIII. Sæpè causam committit Sedes Apostolica duobus, vel pluribus Delegatis, cum clausula, ut si ex duobus, vel pluribus aliquis interesse nequiverit, alter, seu reliqui in causa procedant: & isto casu necesse est prius constare de absoluta Delegati impotentia, aut eundem prius suam non procedendi voluntatem significasse, quàm liceat reliquis delegatis sine eo procedere, vel exequi, alioqui nihil & inaniter agent, cap. *Prudentiam*, eod. tit. Quod si absolute, & sine prædicta clausula plures in eadem causa Delegati sint, aut in plures arbitros à Partibus, vel per Judicis decretum compromissum fuerit, nec in compromisso aliud fuerit expressum, morte unius delegatorum, vel arbitratorum expirat reliquorum potestas, cap. *Uno delegatorum*, eod. tit.

XIV. Delegatus à Papa sententiam suam exequi potest intra annum, eoque elapso non potest, cap. *Quarenti*, eod. tit.

XV. Delegatus à Papa, qui subdelegavit in totum, potest re integra, hoc est si Subdelegatus non processerit, sibi causam reassumere, cap. *Quavis alieni*, de offic. Deleg. in 6. Si Delegatus subdelegavit quoties abesset, vel donec revocaret; & mortuus sit re non integra, potest subdelegatus procedere, ex quo jurisdictio uti ceperit vivente adhuc delegante, & inchoatum processum prosegui. Porro à subdelegato appellatur etiam post ejus definitivam sententiam ad subdelegantem, si hic sibi aliquid de jurisdictioe reservaverat: at si subdelegaverat in totum, jam non ad subdelegantem, sed ad delegantem, id est ad Papam, devolvitur appellatio, cap. *Si delegatus*, eod. tit. in 6.

XVI. Delegatus debet in citatione designare locum Auditorii sui, & præterea inferere tenorem rescripti, seu Literarum suæ delegationis; alioqui non tenebitur pars citata comparere. Innocentius & Ostiensis in cap. *Præterea*, de dilationib. Guido Papæ quæst. 445. Zerola 1. p. praxis, verb. *Delegatus*, num. 4.

XVII. Multa præcipiuntur, & prohibentur Delegatis sub poena nullitatis eorum, quæ in contrarium attentaverint, cap. *Statutum*, de rescript. in 6. Et Ordinarius potest providere, si quis à Delegato gravetur contra dispositionem d. cap. *Statutum*, ut docent Joannes Andreas & Geminianus in idem caput, & Zerola loco cit. in fin. Ubi notat pariter ex Capella Tolof. quæst. 423. & ex Cino in Auth. *Qua in provincia*, C. ubi de crim.

agi oport. posse ab Ordinario loci puniri Delegatum à Papa, si in suo officio delinquat, si nimirum excederet fines mandati, ac procederet in casu non incluso in sua commissione: item si vellet procedere vel exequi non exhibita sua commissione. Zerola ibid.

XVII. Concedit etiam Sedes Apostolica aliquibus Conservatores, ut eos à manifestis injuriis, & violentiis tueantur. Isti verò non possunt subdelegare, aut suas vices committere, nisi hoc eis specialiter per Literas Apostolicas indultum fuerit. Possunt tamen committere ad citandum & intimandum partibus sententias suas. Neque possunt quemquam ultra diem à fine Diocesis trahere, nec nisi de manifestis injuriis aut violentiis cognoscere: alioquin non solum eorum processus irriti erunt, sed etiam ipso facto suspensi erunt per annum ab officio, & per consequens à Beneficio: & Pars quæ hoc procuraverit, incidit in excommunicationem, cap. *Hac constitutione*, cod. tit. in 6.

C A P U T XVI.

De Coadjutoribus Prælatorum.

I. **D**UPLEX potest esse causa providendi Episcopo Coadjutorem per Supremam Sedem, nimirum incapacitas ad omnia Episcopalia officia (qualis est, exempli gratià, incapacitas illa quæ provenit ex furore ac dementia) vel tantummodò incapacitas ad particularia officia, qualis provenit ex decrepita ætate, ex cæcitate, ex paralyfi, ex alio incurabili morbo, sine detrimento usus rationis. Porrò Coadjutor qui datur ob incapacitatem tantum particularem, habet limitatam potestatem ad sola ministeria, quorum Episcopus impos & incapax est, nisi iste velit Coadjutorem delegare ad ea quoque, circa quæ capacitate pollet, prout libuerit, sive in totum, sive in partem. Sed qui constitutus fuit Coadjutor ob universalem Episcopi incapacitatem, plenitudine fruitur potestatis, ita ut si sit consecratus, possit per seipsum omnia Pontificalia exercere, cap. *Is cui*, de elect. in 6. Si verò non sit consecratus, poterit alium Episcopum circa ea quæ sunt muneris Pontificii delegare. Hæc omnia traduntur in can. *Qualiter*, & can. seq. & can. *Nihil*, in fine, & can. seq. 7. quæst. 1. item in cap. *De Rectoribus*, & cap. penult. & ult. de Cler. agrot.

II. Item Episcopo ab hostibus capto providet Papa de Vicario in temporalibus & spiritualibus, quandiu hoc durabit impedimentum, cap. *Si Episcopus*, de suppl. neglig. Prælatorum in 6. & Clement. 1. de foro. compet.